

УДК [373.2:392]:7.071.5

ОНЛАЙН ІНСТРУМЕНТИ ДИСТАНЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ЗДО У МІЖКУРСОВИЙ ПЕРІОД ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

І. С. Байкова

ONLINE TOOLS FOR REMOTE DEVELOPMENT OF ETHNOPEDAGOGICAL COMPETENCE OF PRESCHOOL INSTITUTION MUSICAL DIRECTOR'S IN THE SYSTEM OF POSTGRADUATE PEDAGOGICAL EDUCATION

I. S. Baykova

У статті висвітлюється реалізація однієї з педагогічних умов розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників закладів дошкільної освіти (ЗДО): добір і застосування інноваційних форм та методів науково-методичної роботи з педагогами-музикантами в умовах дистанційного підвищення їхньої кваліфікації. Виявлено, що в результаті різних негативних факторів (наприклад, епідеміологічна ситуація тощо), що перешкоджають освітньому процесу, актуальною стала проблема запровадження цифровізації освіти. Схарактеризовано комплекс сучасних онлайн інструментів, які доцільно використовувати в процесі розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО: Messenger, Viber, сервіс відеоконференцій Zoom/Google Meet, віртуальні інтерактивні дошки Padlet та Google Jamboard, сервіс для створення презентацій та миттєвих опитувань Mentimeter, онлайн інструмент для створення інтерактивних ігор – Wordwall, навчальних коміксів та мультфільмів – ToonyTool тощо. Дібрані і апробовані нові форми та методи дистанційної роботи спрямовані на підвищення рівня розвитку здебільшого когнітивного та особистісного складників етнопедагогічної компетентності фахівців. Результати поточного діагностування свідчать, що вдосконалення системи неперервної педагогічної освіти музичних керівників ЗДО в умовах дистанційного підвищення їхньої кваліфікації у міжкурсовому періоді ППО, а саме через використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, сприяло підвищенню рівня розвитку когнітивного та особистісного складників етнопедагогічної компетентності.

Ключові слова: заклад дошкільної освіти, музичні керівники, онлайн інструменти, дистанційна освіта, етнопедагогічна компетентність, післядипломна педагогічна освіта, міжкультурна толерантність, науково-методична робота.

The article shows the implementation of one of the pedagogical conditions for the development of ethnopedagogical competence of music teachers of preschool education (ZDO). The author talks about the selection and application of innovative forms and methods of scientific and methodological work with music teachers in terms of distance learning. Various negative factors (for example, the epidemiological situation, etc.) hinder the educational process, so the problem of introducing digitalization of education has become urgent. The author characterizes a set of modern online tools that should be used in the development of ethnopedagogical competence of music leaders ZDO: Messenger, Viber, video conferencing service Zoom / Google Meet, virtual interactive whiteboards Padlet and Google Jamboard, service for creating presentations and instant polls Mentimeter, online tool for creating interactive games – Wordwall, educational comics and cartoons – ToonyTool and more. The author selected and tested new forms and methods of remote work aimed at improving the level of development of mostly cognitive and personal components of ethnopedagogical competence of specialists. The results of the current diagnosis show that the improvement of the system of continuous pedagogical education of music leaders of ZDO in the conditions of remote improvement of their qualification in the intercourse period of postgraduate pedagogical education, namely, through the use of modern information and communication technologies, contributed to increasing the level of development of cognitive and personal components of ethnopedagogical competence.

Key words: preschool institution, musical directors, online tools, remote education, Ethnopedagogical competence, postgraduate pedagogical education, intercultural tolerance, scientific and methodical work.

Постановка проблеми. Етнокультурне різноманіття сучасного суспільства, зокрема багатокультурність освітнього простору, зумовлює потребу у підготовці освітян до професійної діяльності в умовах етнокультурно розмаїтого соціуму, а отже, здатних співпрацювати й комунікувати із учасниками освітнього процесу – носіями різних етнокультур, представниками громадських організацій національних меншин; розвивати, виховувати молоде покоління в дусі сприйнятливості до культурного плюралізму, міжкультурної толерантності, ефективної взаємодії з представниками різних культур, а також – потребу в етнопедагогічно компетентних педагогах, здатних упроваджувати засоби народної педагогіки свого та різних народів у власну професійну діяльність, усвідомлювати значимість цього процесу тощо. У свою чергу, особливої уваги заслуговують педагоги закладів дошкільної освіти (ЗДО), а саме музичні керівники. Педагоги-музиканти через мистецтво можуть чинити комплексний вплив на підростаюче покоління, залишаючи в душах вихованців яскравий емоційний слід від долучення до культурної спадщини свого та різних народів. Тим самим сприяти розв'язанню проблеми збереження і розвитку

культурної самобутності представників різних етносів, подоланню проявів ксенофобії та расизму в суспільстві майбутнього тощо. Забезпечувати здатність педагогів-музикантів до професійної діяльності в умовах етнокультурного різноманіття соціуму, розвивати їхню етнопедагогічну компетентність належить системі післядипломної педагогічної освіти (ППО), зокрема впродовж міжкурсового періоду.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічні та педагогічні засади формування готовності вчителя до професійної діяльності в умовах етнокультурно розмаїтого суспільства вивчали Л. Волик (2005), К. Юр'єва (2009; 2016), V. Bedeković (2011), A. Lanfranchi (2013) та ін. Використання засобів вітчизняного фольклору в освітньому процесі ЗДО досліджували І. Газіна (2007), С. Лозинська (2008), Т. Науменко (1996), Н. Рогальська (2004), С. Садовенко (2010), О. Хоружа (2010) та інші. Над окремими аспектами використання засобів етнопедагогіки в художньо-естетичному вихованні дітей, зокрема, музичному працювали О. Аліксійчук (2004, 2012), С. Садовенко (2005), О. Хоружа (2010) та інші. Теоретико-методологічні засади етнопедагогічної спрямованості професійної діяльності учителів музики розкрито дослідниками: Л. Врода (2017), В. Процюк (2004), Г. Яківчук (2008) та іншими. Найоптимальніші шляхи підвищення кваліфікації (від яких залежить якість подальшої професійної діяльності освітян, а отже і освіти в цілому) педагогів, зокрема педагогів мистецького спрямування обґрунтовано Н. Клокар (2010), С. Ковальовою (2007), Н. Мурованою (2008), С. Соломахою (2012) та іншими. Деякі науковці у своїх працях звертали увагу на проблеми сучасної організації діяльності системи ППО (Зубко, 2002; 2006). Ряд учених обґрунтовували та розробляли різні моделі курсової підготовки педагогів та науково-методичне забезпечення цього процесу (Білик, 2005). Огляд наукових праць, присвячених питанням етнопедагогічної спрямованості післядипломної освіти педагогів взагалі, свідчить, що дослідники здебільшого розглядають питання формування полікультурного компоненту професійної компетентності вчителя (Л. Гонтаренко, А. Зубко, В. Кузьменко, 2007). Наукових праць щодо етнопедагогічної складової у змісті підвищення кваліфікації музичного керівника, зокрема в міжкурсовий період його ППО, не виявлено.

Нами розкрито суть поняття «етнопедагогічна компетентність музичного керівника» (Байкова, 2020), виявлено її структуру, розроблено та досліджено

технологію та педагогічні умови розвитку в міжкурсовий період підвищення кваліфікації педагога-музиканта ЗДО (Байкова, 2018). У структурі етнопедагогічної компетентності музичного керівника виявлено три складника: *когнітивний* (знання, які забезпечують процес етнопедагогізації музичного розвитку дошкільників), *функціональний* (комплекс творчих та практичних умінь: співпрацювати із соціальним середовищем щодо впровадження народної творчості в музичний розвиток дошкільників, співпрацювати з вихованцями, колегами щодо залучення їх до культури свого та різних етносів), *особистісний* (мотиваційна спрямованість у вивченні, використанні етнопедагогічних, етнокультурних фактів, явищ у професійній діяльності, спрямованість на досягнення позитивних результатів у цій діяльності; *професійно-значущі особистісні якості* – толерантність до проявів інокультурності, спрямованість на толерантну взаємодію з представниками інших етнічних культур) (Байкова, 2020).

Наша педагогічна технологія розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників передбачала упровадження комплексу педагогічних умов, однією з яких було забезпечення урізноманітнених форм науково-методичної роботи (районні/міські методичні об'єднання, семінар «Застосування надбань народної педагогіки різних народів у музичному розвитку дошкільників», семінар-практикум «Толерантність – вимога часу чи детермінанта моральності», серія онлайн-засідань «Етнопедагогізація освітнього простору. Освітня лінія „Дитина у світі культури (Музика)”», тренінг «Єдність у різноманітті, або Подолання стереотипів» тощо; дослідницько-пошукова та самоосвітня діяльність, інтерактивний клуб «Калейдоскоп етнокультур») із педагогами-музикантами, дослідницьких та інтерактивних методів (брейнстормінг, дискусія, вправа «Мережа побажань» для створення толерантної взаємодії, метод портфоліо, педагогічні ігрові та імітаційні вправи «Привітання», «Павутиння забобонів» (Калашник, Новіков, Юр'єва, 2017), ділові ігри, методи емоційного впливу (наприклад, перегляд/участь у відтворенні обрядів тощо), інформаційного насичення тощо) (Байкова, 2020а, с. 8-16).

Утім, через пандемію COVID-19, організація освітнього процесу зазнала потреб у дистанційній формі навчання, в умовах якої традиційний методичний інструментарій виявився недостатньо дієвим.

Отже, задля забезпечення прав освітян на якісну освіту, виникає необхідність в обґрунтуванні та впровадженні нових цифрових методичних інструментів для розвитку та підвищення рівня етнопедагогічної компетентності педагогів-музикантів у міжкурсовому періоді їхньої ППО та вдосконалення таким чином системи неперервної педагогічної освіти музичних керівників ЗДО.

Мета статті – обґрунтувати можливість і доцільність використання комплексу онлайн інструментів науково-методичної роботи із музичними керівниками ЗДО щодо розвитку у них етнопедагогічної компетентності в умовах дистанційного підвищення їхньої кваліфікації у міжкурсовому періоді ППО.

Виклад основного матеріалу. Адаптування до нових освітніх реалій та вимог сьогодення (цифрова трансформація освіти та науки, дистанційний режим освіти тощо) зумовлює трансформацію змісту, програм, форм, методів та засобів організації освітнього процесу взагалі і передбачає використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, про що зазначено у Концепції МОН (МОН України, 25.05.2021) щодо цифрової трансформації освіти і науки.

Відповідно, у контексті трансформації процесу розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників у системі науково-методичної роботи (міжкурсний період їхньої ППО) ми шукали онлайн ресурси та інструменти, добирали й апробували нові форми та методи дистанційної роботи із цими фахівцями.

Так, для проведення консультацій із музичними керівниками у дистанційній формі ми використовували/(-ємо) електронну пошту, мобільні додатки *Messenger*, *Viber* (індивідуальні консультації) та сервіси відеоконференцій *Zoom* та *Google Meet* (групові консультації).

До ряду вебінарів, онлайн засідань, семінарів тощо з музичними керівниками були використані віртуальні інтерактивні дошки *Padlet*, *Google Jamboard*, сервіс для створення презентацій та миттєвих опитувань *Mentimeter*, онлайн інструмент для створення інтерактивних ігор *Wordwall*, навчальних коміксів та мультфільмів – *ToonyTool*. Детально схарактеризуємо кожен із онлайн інструментів.

Так, для ознайомлення педагогів-музикантів на методичних заходах із нормативними документами, деякими методичними матеріалами, корисними

посиланнями щодо використання фольклору свого та різних народів у процесі музичного розвитку дошкільників ми застосовували віртуальну дошку *Padlet*.

Розміщені на цій дошці зображення, фотографії, відео- та аудіо- файли про культури різних народів є як основним, так і додатковим матеріалом до тієї інформації, що отримували освітяни під час підвищення кваліфікації стосовно різних етнокультур, із яким педагоги могли працювати і після методичного заходу. Також дошка використовувалася музичними керівниками після методичних заходів для фідбеку, коментування виставлених робіт своїх колег. Корисною дошка була і для групової роботи з педагогами-музикантами у ZOOM під час виконання практичних завдань, адже на дошці можуть одночасно працювати декілька людей. Так, група слухачів поділялася на підгрупи по сесійних залах, далі кожна підгрупа створювала на дошці свій допис. Після повернення до загальної зали представники кожної підгрупи представляли свої напрацювання для спільного обговорення.

Дошку *Google Jamboard* було зручно використовувати в Zoom чи Google Meet для схематичного зображення матеріалу он-лайн у режимі реального часу, розміщення наочного матеріалу/стікерів з текстом та їх пересування, організації групової роботи, наприклад, для мозкового штурму, коли необхідно було згенерувати ідеї. Також ця дошка підійшла як для індивідуального так і групового створення слухачами символу/емблеми заходу, плакатів тощо. Переміщення стікерів або об'єктів дало можливість виконувати різні педагогічні вправи в режимі реального часу, зокрема, вправи: «До якої етнокультури належить зразок народної творчості?», «Розмістіть свята та обряди за етноблоками», «Класифікуй фольклорний музичний матеріал різних етносів за народним календарем» тощо.

Для створення та проведення під час вебінарів миттєвого опитування, тестування, для перевірки засвоєних знань та зворотного зв'язку від слухачів ми використовували додаток *Mentimeter*. Позитивною стороною опитування через програму *Mentimeter* є його анонімність, що зручно для слухачів і дозволяє їм вільно висловити свою думку. Завдяки миттєвому відображенню результатів опитування ведучий методичного заходу може швидко виявляти прогалини у знаннях слухачів та усунути їх, стимулювати дискусію. У свою чергу слухачі могли порівнювати власні відповіді з відповідями своїх колег та здійснювати рефлексію своєї діяльності.

Для актуалізації, узагальнення, систематизації та контролю знань, підведення підсумків методичного заходу ми використовували багатофункціональний сучасний онлайн інструмент *Wordwall*. За допомогою даного сервісу ми створили низку інтерактивних вправ та дидактичних ігор (наприклад: «Назви елементи національного костюму» (<https://wordwall.net/play/32146/518/484>) тощо). Зручністю для користувача цієї платформи є наявність численних шаблонів та готових вправ, які можна редагувати, та можливість миттєво змінювати формат гри відповідно до запитань, урізноманітнити одну й ту саму гру зміною дизайну тощо.

Останнім часом освітнім трендом стало використання на заняттях навчальних коміксів та мультфільмів. За допомогою онлайн ресурсу *ToonyTool* ми, наприклад, створювали та демонстрували подорож героя(-їв) до певної країни (у стилі популярного українського телепроєкту «Світ навиворіт»), де герої «розповідали» цікаві факти про країну/культуру, історію якогось музичного інструменту, національні танці, їжу тощо, візуалізували пояснення незнайомих понять. За допомогою цього онлайн ресурсу ми також створювали колажі, хмари слів, плакати та ще багато інших цікавих речей.

У дистанційному форматі науково-методичної роботи з музичними керівниками новацією було використання інтерактивних, тренінгових, ігрових методів і прийомів роботи онлайн. Це сприяло розвитку в педагогів-музикантів здебільшого особистісного складника етнопедagogічної компетентності. Розкриємо зміст і методику деяких із вправ/ігор, на наш погляд, найбільш цікавих.

Так, за допомогою вправи «Експерт» слухачі налаштовувалися на толерантність, у них нівелювалися негативні почуття до представників інших етнокультур, про що свідчать результати опитування освітян.

На початку вправи учасники писали в чаті відеоконференції *Zoom/Google Meet* по одній негативній якості, що на їхню думку притаманна етносу, який вони розглядали на методичному заході. Ведучий всі ці якості фіксував у загальному списку «негативних якостей». Потім ведучий заходу об'єднував слухачів у 2–4 підгрупи, запрошуючи їх до сесійних залів, та залишав їм із списку будь-яку(-і) якість на свій розсуд. Завдання учасників – обговорити між собою та пояснити ймовірну причину формування якостей, подумати, чи можуть вони бути корисними, кому і за яких обставин. Наприклад, на першому етапі заняття слухачі як одну із якостей ромів назвали «брехливість». На

наступному етапі одна з підгруп пояснила «формування» якості так: «Деякі люди цієї національності, можливо, не дуже впевнені у собі через різні життєві обставини...», «не вміють правильно сформулювати свою думку...», «...їм бракує знань, щоб щось зробити правильно», «...боятися і не можуть сказати правду» тощо. Учасники, намагаючись пояснити виникнення негативної якості, починали замислюватися над наявними етнічними стереотипами. Ця вправа стимулювала інтерес до більш глибокого пізнання етнокультури, про що свідчать опитування під час групової рефлексії в кінці методичного заходу.

Також для педагогів-музикантів були проведені *вправи з використанням відеоматеріалів* (уривки телепрограм, документальних або художніх фільмів, випусків новин), які відображали проблеми толерантної/інтолерантної поведінки героїв сюжету. Метою таких вправ було відпрацювання вміння побачити проблему та запропонувати позитивні варіанти її вирішення.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Результати підсумкового інтерв'ювання та анкетування педагогів-музикантів засвідчили, що збагачення обізнаності музичних керівників інформацією щодо різних етнокультур в умовах дистанційного підвищення кваліфікації (онлайн-засідання, вебінари, семінари, консультації тощо) позитивно вплинуло на розвиток когнітивного складника етнопедагогічної компетентності педагогів. Крім цього, в період дистанційної освіти музичних керівників чималий позитивний вплив на зрушення здебільшого у розвитку когнітивного складника був зафіксований від самоосвітньої діяльності (виконання домашніх завдань, наданих організаторами методичних заходів перед їх проведенням – створення портфоліо фольклорних матеріалів, картотек свят та розваг свого та різних народів тощо; підготовка та розробка методичних, музично-дидактичних та інших матеріалів для участі у різних методичних заходах).

У цьому контексті слід зазначити, що інформаційне насичення є одним із основних етапів не тільки збагачення обізнаності, але й розвитку у педагогів-музикантів толерантного ставлення до представників інших культур та конфесій (адже через ознайомлення зі звичаями та традиціями інших культур педагог починає усвідомлювати, що між ними не існує «кращих» або «гірших», є просто різні, схожі і несхожі, близькі та віддалені, тому у фахівця виникає готовність із розумінням ставитися до інших, ним переосмислюється життєва позиція щодо здатності сприймати «несхожих» на себе (Гаманюк, 2016, с. 64–

70). Вагома частка позитивних зрушень у розвитку особистісного складника етнопедагогічної компетентності музичного керівника відбулася завдяки методу емоційного впливу за посередництва відеоматеріалів, ігрових вправ тощо.

Про позитивні зрушення в розвитку особистісного складника етнопедагогічної компетентності музичного керівника свідчать результати виконання серії експериментальних завдань, авторського анкетування з питань спрямованості на етнопедагогізацію, спостереження за поведінкою, емоційним станом педагога під час спілкування з представниками інших культур, проблемних дискусій, групової рефлексії тощо, а також самооцінювання педагога щодо сприйнятливості до певної етнокультури, власної мотивації до спілкування з її представниками, більш детального вивчення етнокультури тощо.

Відтак, запропоновані та застосовані нами онлайн інструменти виявилися цілком доречними та виправданими.

Перспективами подальшого нашого дослідження є дібрати та апробувати різноманітні онлайн ресурси та інструменти, які б сприяли розвитку діяльнісного складника етнопедагогічної компетентності освітян.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Аліксійчук, О. С. (2004). *Морально-естетичне виховання учнів початкових класів засобами української народної музики*. Кам'янець-Поділ. держ. ун-т.
- Аліксійчук, О. С. (2012). Шляхи функціонування моделі морально-естетичного виховання молодших школярів засобами народної музичної творчості. *Педагогічна освіта: теорія і практика*, 10, 221–226.
- Байкова, І. С. (2013). Педагогічні умови формування етнопедагогічної компетентності музичного керівника ЗДО у міжкурсовий період післядипломної педагогічної освіти. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 5(58), 36–47.
- Байкова, І. С. (2018). Технологія розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО у міжкурсовий період післядипломної педагогічної освіти. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 51, 57–76. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2018.51.05>
- Байкова, І. С. (2020). Сучасний стан розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО (діагностичний аспект). *New Challenges and Threats in Science* (ss. 39–45). Pegas Publishing.
- Байкова, І. С. (2020а). Експериментальна перевірка технології розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО у міжкурсовий період післядипломної педагогічної освіти. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 6(34), 8–16.
- Білик, Н. І. (2005). *Моделювання процесу навчання в системі підвищення кваліфікації вчителів*. [Дис. канд. пед. наук]. Центральний ін-т післядипломної педагогічної освіти АПН України.
- Волик, Л. В. (2005). *Підготовка майбутніх учителів початкової школи до полікультурного виховання учнів*. [Дис. канд. пед. наук]. Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України.
- Врода, Л. А. (2017). Цінності українського фольклору в процесі створення етнокультурного виховного середовища. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Сер. : Педагогічні науки*, 155, 164–168. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_155_39
- Газіна, І. О. (2007). Актуальність та особливості формування елементів національної самосвідомості у дітей дошкільного віку. *Збірник наук. праць Кам'янець-Подільського держ. ун-ту*, X, 100–106.
- Гаманюк, В. А. (2016). Готовність до міжкультурної комунікації як стратегічна мета іншомовної освіти. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія*, 233, 64–70. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nvnau_ped_2016_233_11.pdf
- Гончаренко, Л. А., Зубко, А. М., & Кузьменко, В. В. (2007). *Розвиток полікультурної компетентності педагогів загальноосвітніх навчальних закладів* (В. Кузьменко, Ред.). РІПО.

- Зубко, А. М. (2002). *Організаційно-педагогічні умови удосконалення навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів*. [Дис. канд. пед. наук]. Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України.
- Зубко, А. М. (2006). *Організація навчального процесу в системі підвищення кваліфікації педагогічних кадрів*. Айлант.
- Калашник, Л. С., Новіков, О. В., & Юр'єва, К. А. (2017). Інтерактивні форми роботи в підготовці майбутніх учителів і вихователів до професійної діяльності в умовах етнокультурного різноманіття сучасного суспільства. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*, 48, 77–93.
- Клокар, Н. І. (2010). *Підвищення кваліфікації педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти регіону на засадах диференційованого підходу*. НВЦ Київського облППО.
- Ковальова, С. В. (2007). *Розвиток творчої активності вчителів музики в системі підвищення кваліфікації*. [Дис. канд. пед. наук]. Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих АПН України.
- МОН України (2021, 25 травня). *Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaprophuye-do-gromadskogo-obgovorennya>
- Лозинська, Є. Ф. (2008). *Українське народознавство дітям дошкільного віку*. Оріяна-Нова.
- Мурована, Н. М. (2008). *Педагогічне керівництво розвитком професійної компетентності вчителів музики у післядипломній освіті*. [Дис. канд. пед. наук]. Ун-т менеджменту освіти АПН України.
- Науменко, Т. І. (1996). *Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору*. Віпол.
- Процюк, В. М. (2004). Українська народна музична творчість у змісті професійної підготовки майбутніх учителів музики. *Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія*, 208, 159–163.
- Рогальська, Н. В. (2005). *Розвиток надбань української народної етнопедагогіки та їх використання в сучасному дошкільному закладі*. Міленіум.
- Садовенко, С. М. (2005). Вплив пісенного фольклору на розвиток музичних здібностей дітей дошкільного віку та творчу самореалізацію особистості. *Педагогічні науки: Збірник наукових праць*, 2, 275–281.
- Садовенко, С. М. (2010). *Дивосвіт українського музичного фольклору*. НАКККІМ.
- Соломаха, С. О. (2012). Проектування організаційно-методичної системи розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін в системі післядипломної педагогічної освіти. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 6(2), 99–105.
- Хоружа, О. В. (2010). *Методичні засади формування етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики*. [Дис. канд. пед. наук]. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова.

- Юр'єва, К. А. (2009). Дослідження готовності вчителів початкових класів до роботи в умовах поліетнічного соціуму. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, XLV, 145–150.
- Юр'єва, К. А. (2016). *Порівняльна етнопедагогіка в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів*. Харків: Рожко С. Г.
- Яківчук, Г. В. (2008). Методика виховання творчої особистості майбутнього вчителя музики в процесі вивчення українського музичного фольклору. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць ін-ту проблем виховання АПН України*, 12, 357–366.
- Bedeković, V. (2011). Interkulturalna kompetencija cjeloživotnog obrazovanja nastavnika. *Pedagogijska istraživanja*, 8(1), 139–151.
- Lanfranchi, A. (2013). Interkulturelle Kompetenz als Element pädagogischer Professionalität – Schlussfolgerungen für die Lehrerausbildung. In von Auernheimer, G. (ed), *Interkulturelle Kompetenz und pädagogische Professionalität (Interkulturelle Studien)* (ss. 231–262). VS Verlag für Sozialwissenschaften.

REFERENCES

- Aliksiichuk, O. S. (2004). *Moralno-estetychne vykhovannia uchniv pochatkovykh klasiv zasobamy ukrainskoi narodnoi muzyky [Moral and aesthetic education of primary school students by means of Ukrainian folk music]*. Kamianets-Podil. derzh. un-t. [in Ukrainian]
- Aliksiichuk, O. S. (2012). Shliakhy funktsionuvannia modeli moralno-estetychnoho vykhovannia molodshykh shkoliariv zasobamy narodnoi muzychnoi tvorchosti [Ways of functioning of the model of moral and aesthetic education of junior schoolchildren by means of folk music]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka [Pedagogical education: theory and practice]*, 10, 221–226. [in Ukrainian]
- Baikova, I. S. (2013). Pedahohichni umovy formuvannia etnopedahohichnoi kompetentnosti muzychnoho kerivnyka ZDO u mizhkursovyi period pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Pedagogical conditions of formation of ethnopedagogical competence of musical director of ZSD in intercurricular period of postgraduate pedagogical education]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka [Spirituality of personality: methodology, theory and practice]*, 5(58), 36–47. [in Ukrainian]
- Baikova, I. S. (2018). Tekhnolohiia rozvytku etnopedahohichnoi kompetentnosti muzychnykh kerivnykiv ZDO u mizhkursovyi period pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Technology of development of ethnopedagogical competence of music leaders of ZDO in the intercourse period of postgraduate pedagogical education]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty [Means of educational and research work]*, 51, 57–76. <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2018.51.05> [in Ukrainian]
- Baikova, I. S. (2020). Suchasnyi stan rozvytku etnopedahohichnoi kompetentnosti muzychnykh kerivnykiv ZDO (diahnostychnyi aspekt) [Current state of development of ethnopedagogical competence of music leaders of ZDO (diagnostic aspect)]. *New Challenges and Threats in Science* (ss. 39–45). Pegas Publishing. [in Ukrainian]

- Baikova, I. S. (2020a). Eksperymentalna perevirka tekhnolohii rozvytku etnopedahohichnoi kompetentnosti muzychnykh kerivnykiv ZDO u mizhkursovyi period pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Experimental verification of the technology of development of ethnopedagogical competence of music leaders of ZDO in the intercourse period of postgraduate pedagogical education]. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*, 6(34), 8–16. [in Ukrainian]
- Bilyk, N. I. (2005). *Modeliuvannia protsesu navchannia v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv* [Modeling the process of training in the system of teacher training]. [Dys. kand. ped. nauk]. Tsentralnyi in-t pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity APN Ukrainy. [in Ukrainian]
- Volyk, L. V. (2005). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do polikulturnoho vykhovannia uchniv* [Preparation of future primary school teachers for multicultural education of students]. [Dys. kand. ped. nauk]. In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy. [in Ukrainian]
- Vroda, L. A. (2017). Tsinnosti ukrainskoho folkloru v protsesi stvorennia etnokulturnoho vykhovnoho seredovyscha [Values of Ukrainian folklore in the process of creating an ethnocultural educational environment]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu im. V. Vynnychenka. Ser. : Pedahohichni nauky* [Scientific notes of Kirovograd State Pedagogical University. V. Vinnichenko. Ser. : Pedagogical sciences], 155, 164–168. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_155_39 [in Ukrainian]
- Hazina, I. O. (2007). Aktualnist ta osoblyvosti formuvannia elementiv natsionalnoi samosvidomosti u ditei doshkilnogo viku [Relevance and features of the formation of elements of national identity in preschool children]. *Zbirnyk nauk. prats Kamianets-Podilskoho derzh. un-tu* [Collection of scientific works of Kamyianets-Podilsky State University], X, 100–106. [in Ukrainian]
- Hamaniuk, V. A. (2016). Hotovnist do mizhkulturnoi komunikatsii yak stratehichna meta inshomovnoi osvity [Readiness for intercultural communication as a strategic goal of foreign language education]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia : Pedahohika, psykholohiia, filozofia* [Scientific Bulletin of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Pedagogy, psychology, philosophy], 233, 64–70. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/nvnau_ped_2016_233_11.pdf [in Ukrainian]
- Honcharenko, L. A., Zubko, A. M., & Kuzmenko, V. V. (2007). *Rozvytok polikulturnoi kompetentnosti pedahohiv zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [Development of multicultural competence of teachers of secondary schools] (V. Kuzmenko, Red.). RIPO. [in Ukrainian]
- Zubko, A. M. (2002). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy udoskonalennia navchalnoho protsesu v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadriv* [Organizational-pedagogical conditions of improvement of the educational process in the system of professional development of pedagogical staff]. [Dys. kand. ped. nauk]. Tsentralnyi instytut pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity APN Ukrainy. [in Ukrainian]

Байкова І. С. Онлайн інструменти дистанційного розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО у міжкурсовий період післядипломної педагогічної освіти

- Zubko, A. M. (2006). *Orhanizatsiia navchalnoho protsesu v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh kadriv* [Organization of educational process in the system of professional development of teaching staff]. Ailant. [in Ukrainian]
- Kalashnyk, L. S., Novikov, O. V., & Yurieva, K. A. (2017). Interaktyvni formy roboty v pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv i vykhovateliv do profesiinoi diialnosti v umovakh etnokulturnoho riznomanittia suchasnoho suspilstva [Interactive forms of work in preparation of future teachers and educators for professional activity in the conditions of ethnocultural diversity of modern society]. *Zasoby navchalnoi ta naukovo-doslidnoi roboty* [Means of educational and research work. Collection of scientific works of KhNPU named after G.S. Skovoroda], 48, 77–93. [in Ukrainian]
- Klokar, N. I. (2010). *Pidvyshchennia kvalifikatsii pedahohichnykh pratsivnykiv v umovakh pisliadyplomnoi osvity rehionu na zasadakh dyferentsiiovanooho pidkhodu* [Raising the qualification of pedagogical workers in the postgraduate education of the region on the basis of a differentiated approach]. NVTs Kyivskoho oblIPPO. [in Ukrainian]
- Kovalova, S. V. (2007). *Rozvytok tvorchoi aktyvnosti vchyteliv muzyky v systemi pidvyshchennia kvalifikatsii* [Development of creative activity of music teachers in the system of professional development]. [Dys. kand. ped. nauk]. Instytut pedahohichnoi osvity ta osvity doroslykh APN Ukrainy. [in Ukrainian]
- MON Ukrainy (2021, 25 travnia). *Kontseptsiia tsyfrovoyi transformatsii osvity i nauky* [The concept of digital transformation of education and science: MES invites to public discussion]: MON zaproshuie do hromadskoho obhovorennia. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennia> [in Ukrainian]
- Lozynska, Ye. F. (2008). *Ukrainske narodoznavstvo ditiam doshkilnoho viku* [Ukrainian ethnography for preschool children]. Oriiana-Nova. [in Ukrainian]
- Murovana, N. M. (2008). *Pedahohichne kerivnytstvo rozvytkom profesiinoi kompetentnosti vchyteliv muzyky u pisliadyplomnii osviti* [Pedagogical guidance on the development of professional competence of music teachers in postgraduate education]. [Dys. kand. ped. nauk]. Un-t menedzhmentu osvity APN Ukrainy. [in Ukrainian]
- Naumenko, T. I. (1996). *Muzychne vykhovannia doshkilnykiv zasobamy ukrainskoho folkloru* [Musical education of preschoolers by means of Ukrainian folklore]. Vipol. [in Ukrainian]
- Protsiuk, V. M. (2004). *Ukrainska narodna muzychna tvorchist u zmisti profesiinoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv muzyky* [Ukrainian folk music in the content of professional training of future music teachers]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Pedahohika ta psykholohiia* [Scientific Bulletin of Chernivtsi University. Pedagogy and psychology], 208, 159–163. [in Ukrainian]
- Rohalska, N. V. (2005). *Rozvytok nadban ukrainskoi narodnoi etnopedahohiky ta yikh vykorystannia v suchasnomu doshkilnomu zakladi* [Development of the achievements of Ukrainian folk ethnopedagogy and their use in a modern preschool institution]. Milenium. [in Ukrainian]
- Sadovenko, S. M. (2005). *Vplyv pisennoho folkloru na rozvytok muzychnykh zdibnostei ditei doshkilnoho viku ta tvorchu samorealizatsiiu osobystosti* [The influence of song folklore on the development of musical abilities of preschool children and creative self-realization]

- of the individual]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical sciences]: Zbirnyk naukovykh prats*, 2, 275–281. [in Ukrainian]
- Sadovenko, S. M. (2010). *Dyvosvit ukrainskoho muzychnoho folkloru [The wonderland of Ukrainian musical folklore]*. NAKKKIM. [in Ukrainian]
- Solomakha, S. O. (2012). Proektuvannia orhanizatsiino-metodychnoi systemy rozvytku khudozhno-estetychnoho svitohliadu vykladachiv mystetskykh dystsyplin v systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Designing an organizational and methodical system for the development of the artistic and aesthetic outlook of the teachers of artistic disciplines in the system of postgraduate pedagogical education]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia [Problems of modern teacher training]*, 6(2), 99–105. [in Ukrainian]
- Khoruzha, O. V. (2010). *Metodychni zasady formuvannia etnopedahohichnoho myslennia maibutnoho vchytelia muzyky [Methodical bases of formation of ethnopedagogical thinking of the future teacher of music]*. [Dys. kand. ped. nauk]. Natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. M. P. Drahomanova. [in Ukrainian]
- Yuryeva, K. A. (2009). Doslidzhennia hotovnosti vchyteliv pochatkovykh klasiv do roboty v umovakh polietnichnoho sotsiumu [Research of readiness of primary school teachers to work in a polyethnic society]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu [Humanization of the educational process]*, XLV, 145–150. [in Ukrainian]
- Yuryeva, K. A. (2016). *Porivnialna etnopedahohika v profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Comparative ethnopedagogy in the professional training of future primary school teachers]*. Kharkiv: Rozhko S. H. [in Ukrainian]
- Yakivchuk, H. V. (2008). Metodyka vykhovannia tvorchoi osobystosti maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi vyvchennia ukrainskoho muzychnoho folkloru [Methods of educating the creative personality of the future music teacher in the process of studying Ukrainian musical folklore]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi [Theoretical and methodological problems of raising children and students]: zbirnyk naukovykh prats in-tu problem vykhovannia APN Ukrainy*, 12, 357–366. [in Ukrainian]
- Bedeković, V. (2011). Interkulturalna kompetencija cjeloživotnog obrazovanja nastavnika [Intercultural competence of lifelong teacher education]. *Pedagogijska istraživanja [Pedagogical research]*, 8(1), 139–151. [in Croatian]
- Lanfranchi, A. (2013). Interkulturelle Kompetenz als Element pädagogischer Professionalität – Schlussfolgerungen für die Lehrerausbildung [Intercultural competence as an element of pedagogical professionalism – conclusions for teacher training]. In von Auernheimer, G. (ed), *Interkulturelle Kompetenz und pädagogische Professionalität (Interkulturelle Studien) [Intercultural competence and pedagogical professionalism (intercultural studies)]* (ss. 231–262). VS Verlag für Sozialwissenschaften. [in German]

Байкова Ірина Станіславівна

музичний керівник Комунального закладу «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 2 Харківської міської ради»

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-5222-0465>

Baykova Irina

Musical Director of the Municipal Institution «Preschool Educational Institution (nursery school) № 2 of the Kharkiv City Council»

ORCID ID

<https://orcid.org/0000-0002-5222-0465>

